

עת"א 8498/04 - משה נתנאל בכר נגד הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש מרכז ע"י

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 8498-04-23 בכר נ' הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש מרכז ואח'

בפני כבוד השופט עידן דרוריאן-גמליאל
עוותר משה נתנאל בכר
ע"י ב"כ עזה"ד אלפי-שקד
נגד הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש מרכז ע"י ב"כ
משיב עזה"ד אשכנזי

פסק דין

לפנינו עתירה אסир שהוגשה מכוח סעיף 62א לפקودת בית הסוהר [ג"ח, תשל"ב-1971 וסעיף 51ט(ג) לחוק העונשין, תשל"ג-1977 [להלן] - החוק], בה מתבקש ביטולה של החלטת ראש אגף אסיר בשב"ס, שניתנה ביום 29.03.2023 לפי סעיף 51ט(א) לחוק, ושענינה הפסקה מנהלית של ריצוי מסר בעבודות שירות והוראה להמשך ריצויים בכליה של 103 הימים שנותרו [להלן] - ההחלטה המנהלית].

מהלך הדברים:

1. העותר, יליד 23.05.2002, כבן 21 שנים כיום, עמד לדין בבית המשפט לנוער בפתח תקווה והודה, במסגרת הסדר טיעון, בעבירה של תקיפה חובלנית, לפי סעיף 380 לחוק. ביום 28.09.2022 הורשע העותר בעבירה ונגזרו עליו העונשים הבאים: חודשיים מסר בפועל; הפעלת מסר מותנה בן שלושה חודשים, בחיפוי חלקית, קר שסר הכל חייב הנאשם ארבעהחודשי מסר בפועל, לריצוי בעבודות שירות ב"موقع שליחים" בראשון לציון, החל מיום 14.12.2022; חמישה חודשי מסר מותנה למשך שלוש שנים, שלא יעבור עבירת אלימות מסווג פשע; חודשיים מסר מותנה למשך שלוש שנים, שלא יעבור עבירת אלימות מסווג עוון; וכיום הנגע בסך 1,500 ל"ג [ת"פ 08-20-51685].

2. למעשה, התקייב העותר לשנים-עשר ימי עבודה בלבד ופטר עצמו ללא רשות מה廷יצבות לחמשים ימי עבודה נוספים, עד שביום 29.3.2023 הופסק ריצוי העונש בעבודות השירות בהחלטה המנהלית הנ"ל, מחמת עלילות אלה, מהמפורטות בסעיף 51ט(א) לחוק: (1) העותר לא התקייב לתחילת ריצוי העבודה השירות או נעדר מהעבודה ללא אישור הממונה, רק בעבודות השירות, המפקח או רופא; (2) העותר לא ביצע כראוי את המשימות שהוטלו עליו או שה坦הגותו בעבודה לא הנicha את הדעת; (3) העותר הפר תנאי מתנאי עבודה השירות שקבע בית המשפט לפי סעיף 51ב(ג) לחוק; וגם (4) לא צית להוראה של הממונה, של רקע עבודה השירות או של המפקח או לא קיים חובה המוטלת עליו בחוק.

nymoki העתירה:

עמוד 1

.3. לטענת העוטר, הוא הפסיק לבצע את עבודות השירות מחמת קשיים כלכליים והחמרה במצבו הנפשי. כחוון לשימוש, לא התאפשר לו ליווי>User-דין והועלמה ממנו האפשרות לייצוג על-ידי הסניגוריה הציבורית. העוטר פנה לסניגוריה הציבורית, מונתה לו לבקשתו סניגורית אחרת, אך לא הוא הצליח לתאם מועד לשימוש נוסף. בקשתו בעתרה זו ממוקדת בקיום שימוש נוסף, בלבדי הסניגורית המלמדת.

.4. את דבריו ביקש העוטר לתמוך באלו:

א. חוות דעת פסיכיאטרית מיום 19.1.2022, שנייתה על-ידי פסיכיאטר מומחה לאחר פגישה אחת עם העוטר ואמנו. בחווית הדעת מוסבר כי העוטר סובל מהפרעת קשב ורכיבן הגוררת קשיי בהבנת אחרים ובביטוי עצמי "זהה ההסבר המרכזי מדויק התנשך עם החוק". לדעת הפסיכיאטר, אין צורך בטיפול רפואי, אך יש "למנוע בכל מחיר כניסה לכלא, היהת ומדובר באדם חולה, הוא לא יבין מדוע מענישים אותו ובדרך זו לא ישנה התנהגוות";

ב. מכתב רפואי מטעם רופא כללי מיום 13.04.2023, המציג את חוות הדעת הפסיכיאטרית הנ"ל ומביא את תלונתו של העוטר בדבר מצב רוח ירוד, חוסר יכולת להתמיד בעבודה וקשיי להתעורר בבוקר. אף שהפסיכיאטר שלל צורך בתרופות, מטופל העוטר בנוגדי דיכאון;

עמדת המשיב:

.5. בכתב התשובה לעתירה ובנספחיו, הצבעה באת-כוו המלמדת של המשיב על מספר הפעם שבהן הוזהר העוטר בדבר האפשרות להפסיק את עבודות השירות ולהביא לכלייתו ליתרת הריצו של מאסר; הזכירה כי מלאכתו של בית המשפט עתה היא בבדיקה סבירותה של החלטה המנהלית ואל לו לשום עצמו בנעילה; והפנתה להלכה הפסקה לפיה הזדמנות לריצו מסר בדרך של עבודות שירות היא פרוילגיה הדירה, שניתן לשלה ממי שהוכיח כי אינם ראוי לה.

דין ומסקנות:

.6. הלכה פסוקה, ותיקה ושרה, מורה מפורשות ש"עונש עבודות שירות הוא בבחינת פריבילגיה הנינתנת לנאים והיא הדירה ונינתנת לביטול בכל שלב, מקום שהנאים אינם עומדים בנסיבות המתחייבות מהם לצורך מימושה בעניינינו המבוקש, על אף הזדמנויות חוזרות ונשנות שניתנו לו, לא ביצע את המוטל עליו כראוי, הפגין זלזול במקומות העבודה אליהם שובץ, בכך שאיחר ונעדר מהם ללא כל אישור, ולא כל הودעה מראש. יתרה מכך, על אף טענות המבוקש, נראה כי המשיב עשה למען מעיל ומעבר וניסה ככל יכולתו למצוא לו מקום עבודה מתאים חרף התנהגוותו, אך הוא המשיך בשלו והוכיח כי אינם ראוי לפריבילגיה בדמות עבודות השירות". [וראו עת"א 22-54461-09 מחאמיד נ' הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש צפון (26.10.2022); רע"ב 4352/10 חאג' יחיא נ' מ.י. (4.7.2011); רע"ב 426/06 חזוא נ' שירות בתי הסוהר (12.3.2006)].

.7. אזכיר מושכלות ראשונים: במסגרת הליך זה לא שם בית המשפט עצמו בנעלי המשיב, אלא בוחן את שיקול דעתו ואת החלטתו במבחנים המנהליים ובهم עניינים, היעדר הטיה, סבירות, מידתיות, שווון ושקיפות [רע"ב 3564/14 בן ז'ינו נ' שירות בתי הסוהר (2.6.2014); עת"א 19-37072-37072-מןצור (אסיר) נ' שירות בתי הסוהר (15.12.2019)]. כפי שציינה באת-כוו המלמדת של העוטר, בפתח טיעוניה בדיון שהתקיים בעתרה,

אין היא טוענת כי דבק בהחלטת המשיב פגמ של חוסר סבירות. לא נשמעה כל טענה אחרת לפגמ מנהלי בהחלטת המשיב, וספק אם במצב דברים זה ניתן וראוי להתערב בהחלטה.

8. ב"כ המשיב התמקדה בהיות העותר צער לימים, שעוד היה קטן משנגורע עליו העונש, המרחק עתה מעלה ראש. בכלל, ודאי שמדובר בעניין - או לפחות סביר - להקדיש בעניינו של קטן השתדלות מיוחדת במוגן הסברים ואף בניסיונות שכנו בלשון רכה ובלשון קשה, ואפשר שיש להעניק גם לבגירים צעריים מאוד יחס דומה. אולם, גם לכך יש לשים סיג' גדר, שהלא כבר נפסק לא-פעם, ש"קטינות איננה חסינota" [זהו לעניין קרוב לענייננו, בעת"א (מחוזי י-ם) 53463-11-14 פלוני נ' הממונה על **עובדות השירות בתעסוקה** (22.01.2015), ובבקשת הרשות לערער על אותו פסק-דין, רע"ב 2509/15 **טומזרטי נ' הממונה על עובדות השירות** (21.5.2015)].

9. עוד הפנתה ב"כ העותר לשני המסמכים שהציג העותר כאמור לעיל, אך כבר אומר שערכם בעניין אינם גבוה: ראשית, לא ברור מדוע לא הוצגה חוות הדעת הפסיכיאטרית לבית המשפט לנוגע, אף שכבר הייתה בידי העותר בעת הטיעונים להרשותה ולעונש; שנית, מדובר בחוות דעת לקוינית למדוי, לא קוורנטית ודלה במצבים ממשיים; ושלישית, וasma עיקר, האמור במסמכים אלה סותר לחלוין את התרשםותם של גורמי טיפול לאור הנסיבות, בהן העותר "הרשים את גורמי הטיפול כנער נבען, בעל יכולת ורבהilit גבואה", ואף שיחק בקבוצות כדורגל מקצועיות [moboa בגזה"ד]. גם השופט הנכבד, שדנה פעמים את העותר וליוותה אותו בתהיליכי פקון ושיקום, לא התרשמה מכל לקות בהבנה או יכולת העותר להסביר עצמו לאחרים. "המכון הרפואי" אינו עומד בפני עצמו, ואין טעון בהתיחסות.

10. עיין בריבוי האזהרות וההפרצויות, שהופנו לעותר מצד המשיב, מעורר השתאות כפולה - הן ממאמציו ומסבלנותו של המשיב, והן מניסיונו של העותר, שספק אם חדל מלנסות "לערבות את המערכת", בדבריו בדיון.

11. כבר בגזר הדין הזוהר העותר בדבר חובותיו כעובד שירות ובדבר העברתו לריצוי העונש בכליה, אם יפר את כללי המשיב. כבר ביום הראשון לריצוי העונש, 14.12.2022, הזוהר שוב בפיירות דקדקני וחתם על הצהרה לפיה הבין את הכללים ואת העיצום שלילו את הפרטם, והתחייב לצית להם. ביום 03.01.2023 נערכה לו שיחת בירור ראשונה ומפורטת. מאז תכפו והצטברו שיחות בירור ושיחות אזהרה, לרבות הצעות לפתרון בעיות, כגון שניי מקום העבודה השירות לעיר מגוריו וגם הצעת חופשה בת 45 ימים. לאלו נספו שיחות טלפון רבות, והכל ללא הוועיל. העותר ואימו, גם אליה פנו נציגי המשיב, סיפקו הסברים שונים ומשתנים, אך ההסבירים שחוירו ונשנו הם א-פניות לבצע עבודות שירות, מחמת חובות כבדים שעל העותר להחזיר, וקשה לkom בבוקר. משלב מסוים סרב העותר לקשר ממשי עם המשיב, עד לקביעת מועד שימושו, שבו אמר שישיטה טעונותיו. העותר אף ציין, לא פעם, שאין בכונתו לבצע את העבודות.

12. לקראת יום השימוש, 14.3.2023, תזכיר העותר טלפון ואישר הגעתו. דא עקא, שלא התיצב לשימוש, ולדבריו הגיע למקום אך סרב להמתין ועזב.

13. גם לאחר מועד השימוש, שהתקיים בלא עקי, ניסו נציגי המשיב לשכנע את העותר לעלות על המסלול ולמנוע את התוצאה הצפiosa והקשה, אך לא עלה בידם. כך, לא נותרה ברירה, הממונה על עבודות השירות המליך על הפסקת העבודות וביום 29.3.2023 ניתנה ההחלטה המנהלית.

14. עוד אוסף, שטענת העותר בדבר אי-ידיעה כי הוא זכאי לילוי סניגור צבורי בשימוש, נסתירה עובדתית בשיחותיהם של נציגי המשיב עם העותר ועם את-כוחו בהליך הפלילי.

15. במצב דברים זה, אין כל עילה להזדמנויות לשימוש נוספים. היעתרות לבקשתה זו, באין עילה, יוצרת או מעודדת פרקטיקה פסולה, המחלישה ומרדדת את סמכותו של המשיב, וגורעת מהוודאות הנחוצה בדבר תגובה עונשית הולמת בנסיבות כגון דא. זאת בכלל, ובפרט - דומני שמספר נוסף של ויתור, ولو קטן, יחזק אצל העותר לרעתו את אמוןתו ההרסנית בכוחו המניפולטיבי.

16. אסימ בדרכי הש' עמית בעניין **טמזרטי** הנ"ל, שלמרבה הצער כאלו נכתבו בעניינו של העותר: "לא נעלהמו מעניין גילו הצער של המבוקש, מצוקתו הנפשית, החרצה אשר הביע בבקשתו והתחייבתו למלא אחר הדרישות והחובות שיוטלו עליו. אלא שה坦הגותו וה坦הלותו של המבוקש, מUIDה עליו שהתייחס לעבודות השירותacial תוכנית בבקשתך". ניתנו לבקשת הזדמנויות רבות לשפר את דרכיו, אך התנהלותו UIDה על זלזול בהוראות הממוסים ועל קלות ראש בהתייחסות לפריבילגיה שניתנה לו. החלטתו של הגורם המוסמך להורות על הפסקת עבודות השירות אינה חרוגת מבחן הסבירות, נכון היעדרוויות החוזרות ונשנות של המבוקש למטרות הזדמנויות נדחת. יש לקוות כי לאחר שירצה המבוקש את יתרת עונשו בבית הסוהר, יוכל לפתח דף חדש בהליך שיקומו".

סוף-דבר:

17. העירה נדחת.

18. לבקשת העותר, ללא התנגדות המשיב, יתייצב העותר לירצוי יתרת עונשו בכלליה ביום **6.8.2023** בשעה 10:00, בבית מעצר ניצן, אלא אם יורה לו גורם שב"ס להתייצב במקום אחר. יעקוב ביצועו של עונש המאסר יעמוד בתקופו עד למועד האמור. יתרת העונש תחשב על-ידי שב"ס.

19. אציג, כי העותר יקדים פניה לשב"ס, באמצעות את-כוחו, לבירור האפשרות למיון מוקדם.

20. לבקשת הצדדים, ישלחו אליהם עותקים מפסק הדין, חלף התקיכבותם.

ניתן היום, ז' אירן תשפ"ג, 28 אפריל 2023, בהעדר הצדדים.